

Česká školní
inspekce

Společné znaky základních a středních škol s pohybově zdatnými a pohybově slabšími žáky

SEKUNDÁRNÍ ANALÝZA

2023 2024

Společné znaky základních a středních škol s pohybově zdatnými a pohybově slabšími žáky

Sekundární analýza

Mgr. Jana Novosáková, Ph.D., MBA

Mgr. Jiří Novosák, Ph.D., MBA

Mgr. Petr Suhomel, Dr.

Mgr. Tomáš Zatloukal, MBA, LL.M., MSc.

PhDr. Karel Kovář, Ph.D.

© Česká školní inspekce | Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5

1. vydání | Vydala a vytiskla: Česká školní inspekce | 2024

ISBN 978-80-88492-67-2 (brožováno)

ISBN 978-80-88492-68-9 (online ; pdf)

ISBN 978-80-88492-69-6 (online ; ePub)

OBSAH

1	ÚVOD	6
1.1	METODICKÝ POSTUP	6
2	PŘEHLED ZJIŠTĚNÍ	10
2.1	SOCIOEKONOMICKÉ PODMÍNKY LOKALITY A OBORY VZDĚLÁNÍ.....	10
2.2	PROSTOROVÉ A MATERIÁLNÍ PODMÍNKY ŠKOL	11
2.3	PERSONÁLNÍ PODMÍNKY ŠKOL	12
2.4	PODPORA TĚLESNÉ VÝCHOVY V RÁMCI PRAVIDELNÉ VÝUKY VE ŠKOLÁCH.....	13
2.5	PODPORA POHYBOVÝCH AKTIVIT VE ŠKOLÁCH MIMO PRAVIDELNOU VÝUKU.....	13
2.6	CELKOVÁ PODPORA TĚLESNÉ VÝCHOVY A POHYBOVÝCH AKTIVIT ŽÁKŮ	15
3	ZÁVĚR	18
	PŘÍLOHA ANALÝZY A PUBLIKACE ČESKÉ ŠKOLNÍ INSPEKCE	20

1

Úvod

1 ÚVOD

Česká školní inspekce uskutečnila v letech 2021 a 2022 tematické šetření, které se na úrovni základního a středního vzdělávání zabývalo hodnocením podmínek, průběhu a výsledků realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit ve školách. Součástí tematického šetření byla čtyři dílčí šetření, jejichž základní charakteristika je uvedena v tabulce 1. Na přípravě, realizaci či vyhodnocení tematického šetření spolupracovala Česká školní inspekce s řadou aktérů, mezi které patří Vysokoškolské sportovní centrum Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy, Fakulta tělesné kultury Univerzity Palackého, Fakulta sportovních studií Masarykovy univerzity a další pracoviště českých vysokých škol, Český olympijský výbor, Asociace školních sportovních klubů a v neposlední řadě učitelé tělesné výchovy základních a středních škol účastnící se šetření.

Zjištění z uvedeného šetření představila Česká školní inspekce v tematické zprávě, která byla vydána v roce 2023.¹ Tato sekundární analýza dále rozvádí uvedená zjištění svým záměrem zhodnotit specifika škol s vysokým zastoupením žáků s výbornými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti na jedné straně a škol s vysokým zastoupením žáků se slabými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti na straně druhé. Vůči takto vymezeným skupinám škol jsou posuzovány hodnoty vybraných charakteristik podmínek a průběhu realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit ve školách.

TABULKA 1 | Základní informace o dílčích šetřeních

Dílčí šetření	Záměr dílčího šetření	Počet hodnocených odpovědí
Elektronické dotazování vedení škol	Dílčí šetření se především zaměřilo na zjištění vybraných informací o prostorových, materiálních a personálních podmínkách tělesné výchovy v základních a středních školách, stejně jako o vybraných znacích průběhu tělesné výchovy a využití dalších opatření na podporu pohybové aktivity žáků.	Hodnocení je založeno na odpovědích vedení téměř 3,7 tis. základních škol a téměř 1,1 tis. středních škol.
Elektronické dotazování učitelů tělesné výchovy	Dílčí šetření se především zaměřilo na zjištění vybraných informací o charakteristice učitelů tělesné výchovy, například aprobace, délka praxe či osobní a profesní rozvoj učitelů prostřednictvím aktivní účasti na dalších aktivitách v oblasti sportu. Identifikovány byly také názory učitelů na podmínky a průběh tělesné výchovy ve školách.	Hodnocení je založeno na odpovědích téměř 20 tis. učitelů, přičemž na 1. stupni základních škol působilo více než 13 tis. učitelů, na druhém stupni základních škol více než 5 tis. učitelů a na středních školách téměř 3 tis. učitelů. Někteří dotazovaní učitelé působili na více stupních vzdělávání.
Hospitace hodin tělesné výchovy	Hospitační činnost v hodinách tělesné výchovy, která proběhla jako součást inspekční činnosti v základních a středních školách, poskytla informace o sledovaných znacích průběhu výuky.	Hodnocení zahrnuje téměř 800 hospitovaných hodin tělesné výchovy na 1. stupni základních škol, více než 700 hospitovaných hodin tělesné výchovy na 2. stupni základních škol a téměř 500 hospitovaných hodin tělesné výchovy na středních školách.
Měření tělesné zdatnosti žáků	Dílčí šetření se zaměřilo na hodnocení tělesné zdatnosti žáků 3. a 7. ročníku základních škol a 2. ročníku středních škol, včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií. Pro tento účel byla využita metodika Vysokoškolského sportovního centra Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a spolupracujících pracovišť vysokých škol z roku 2020. ² Pro měření tělesné zdatnosti žáků jsou součástí této metodiky testy testové baterie <i>Unifittest (6–60)</i> ³ , z nichž žáci účastníci se dílčího šetření absolvovali čtyři testy.	Měření tělesné zdatnosti se účastnilo více než 100 tisíc žáků 3. ročníku základních škol, více než 110 tisíc žáků 7. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a 90 tisíc žáků 2. ročníku středních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií.

1.1 Metodický postup

Metodický postup pro naplnění záměru sekundární analýzy primárně vychází z rozdělení škol do tří skupin: (i) školy s vysokým zastoupením žáků s výbornými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti (dále i „školy soustředující

¹ ČŠI (2023). *Tělesná zdatnost žáků na základních a středních školách. Výuka tělesné výchovy a podpora pohybových aktivit*. Praha: Česká školní inspekce.

² Agricola, A. et al. (2020). *Monitoring tělesné zdatnosti a pohybové aktivity žáků v České republice*. Praha: Vysokoškolské sportovní centrum Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

³ Měkota, K. et al. (1995). *Unifittest (6–60): Test and Norms of Motor Performance and Physical Fitness in Youth and in Adult Age*. Olomouc: Univerzita Palackého. Měkota, K., Kovář, R. (1996). *Unifittest (6–60): manuál pro hodnocení základní motorické výkonnosti a vybraných charakteristik tělesné stavby mládeže a dospělých v České republice*. Ostrava: Ostravská univerzita. Chytráčková, J. et al. (2002). *Unifittest (6–60): příručka pro manuální a počítačové hodnocení základní motorické výkonnosti a vybraných charakteristik tělesné stavby mládeže a dospělých v České republice*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu.

pohybově zdatné žáky“); (ii) školy s vysokým zastoupením žáků se slabými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti (dále i „školy soustředující pohybově slabé žáky“); (iii) ostatní školy. Toto rozdělení bylo provedeno pro 1. stupeň základních škol prostřednictvím dosažených výsledků žáků 3. ročníku základních škol, pro 2. stupeň základních škol prostřednictvím dosažených výsledků žáků 7. ročníku základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií (dále jen „7. ročník základních škol“) a pro střední školy prostřednictvím dosažených výsledků žáků 2. ročníku středních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií (dále jen „2. ročník středních škol“) v testech tělesné zdatnosti.

Při rozdělení škol do tří uvedených skupin byl primárně využit ukazatel souhrnného výsledku žáků ve čtyřech absolvovaných dílčích testech tělesné zdatnosti testové baterie *Unifittest (6–60)*, tzv. skóre testové baterie. Skóre testové baterie odpovídá součtu bodů dosažených žákem v dílčích testech. Ty byly bodovány na desetibodové stupnici (1 až 10 bodů) v souladu s normami testů testové baterie *Unifittest (6–60)*. Skóre testové baterie tak může nabývat hodnot od 4 bodů (nejhorší výsledek) do 40 bodů (nejlepší výsledek). V souladu s metodikou byl na základě dosaženého skóre testové baterie každý žák zařazen do jedné z kategorií výsledku:⁴

- výrazně podprůměrný výsledek odpovídající rozpětí 4 až 14 bodů;
- podprůměrný výsledek odpovídající rozpětí 15 až 19 bodů;
- průměrný výsledek odpovídající rozpětí 20 až 24 bodů;
- nadprůměrný výsledek odpovídající rozpětí 25 až 29 bodů;
- výrazně nadprůměrný výsledek odpovídající rozpětí 30 až 40 bodů.

Škola byla zařazena do jedné ze tří definovaných skupin na základě podílů hodnocených žáků v jednotlivých kategoriích výsledků. Tabulka 2 uvádí jednak kritéria využitá při rozhodování, jednak počty základních a středních škol v definovaných skupinách. Odlišnost rozhodovacích kritérií pro žáky 2. ročníku středních škol je dána jejich nižším průměrným skóre testové baterie.⁵ Do hodnocení nebyly zařazeny ty školy, pro něž nejsou v daném ročníku k dispozici informace o skóre testové baterie alespoň pro deset žáků.

TABULKA 2 | Skupiny škol podle dosažených výsledků žáků v hodnocení tělesné zdatnosti – kritéria rozhodování pro zařazení školy do skupiny a počty škol v jednotlivých skupinách

Hodnocený ročník žáků	Kritérium pro zařazení školy do skupiny		Počet škol s vysokým zastoupením žáků		Počet ostatních škol
	školy s vysokým zastoupením žáků s výbornými výsledky	školy s vysokým zastoupením žáků se slabými výsledky	s výbornými výsledky	se slabými výsledky	
Žáci 3. ročníku základních škol (1. st. zákl. škol)	Podíl žáků s nadprůměrným či výrazně nadprůměrným výsledkem je vyšší než 40 % a zároveň podíl žáků s výrazně podprůměrným výsledkem není vyšší než 20 %.	Podíl žáků s výrazně podprůměrným výsledkem je vyšší než 50 % a zároveň podíl žáků s nadprůměrným či výrazně nadprůměrným výsledkem není vyšší než 20 %.	306	191	2 239
Žáci 7. ročníku základních škol (2. st. zákl. škol)	Podíl žáků s nadprůměrným či výrazně nadprůměrným výsledkem je vyšší než 40 % a zároveň podíl žáků s výrazně podprůměrným výsledkem není vyšší než 20 %.	Podíl žáků s výrazně podprůměrným výsledkem je vyšší než 50 % a zároveň podíl žáků s nadprůměrným či výrazně nadprůměrným výsledkem není vyšší než 20 %.	179	278	2 068
Žáci 2. ročníku středních škol (střední školy)	Podíl žáků s průměrným, nadprůměrným či výrazně nadprůměrným výsledkem je vyšší než 40 % a zároveň podíl žáků s výrazně podprůměrným výsledkem není vyšší než 20 %.	Podíl žáků s výrazně podprůměrným výsledkem je vyšší než 60 % a zároveň podíl žáků s průměrným, nadprůměrným či výrazně nadprůměrným výsledkem není vyšší než 20 %.	121	209	722

*Pozn.: Odlišnost kritérií pro zařazení středních škol do dvou vymezených skupin byla motivována tím, že ve srovnání s žáky 3. a 7. ročníku základních škol byl (na základě norem testů testové baterie *Unifittest (6–60)*) relativně vysoký podíl žáků 2. ročníku středních škol zařazen do kategorie výrazně podprůměrného výsledku a naopak relativně nízký podíl žáků 2. ročníku středních škol zařazen do kategorie nadprůměrného či výrazně nadprůměrného výsledku. Pro vyvážení se velmi nízkého počtu škol v některé z vymezených skupin proto byla kritéria pro střední školy definována odlišně.*

⁴ Viz Agricola et al. (2020); Chytráčková et al. (2002); Měkota et al. (1995); Měkota a Kovář (1996).

⁵ Uplatněna tak byla kombinace porovnání výsledků žáků s absolutními normami testů testové baterie *Unifittest (6–60)* a posouzení relativního postavení škol v množině všech hodnocených škol prostřednictvím dosažených výsledků žáků.

Specifika škol s vysokým zastoupením žáků s výbornými, respektive slabými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti byla posuzována pro vybrané charakteristiky podmínek a průběhu realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit ve školách. Konkrétně byly předmětem hodnocení následující charakteristiky škol:

- socioekonomické podmínky lokality (území), ve které se škola nachází (pouze pro 1. a 2. stupeň základních škol);
- převažující typ oborů vzdělání odpovídající 2. stupni základních škol a na středních školách;
- prostorové a materiální podmínky škol pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit;
- personální podmínky škol pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit;
- podpora tělesné výchovy v rámci pravidelné výuky ve školách;
- podpora pohybových aktivit ve školách mimo pravidelnou výuku.

Za účelem zachování přehlednosti analýzy jsou ukazatele sledovaných charakteristik škol blíže představeny v kapitole 2. Pro hodnocení byl využit také ukazatel celkové podpory pohybových aktivit žáků školy (podmínky a průběh realizace tělesné výchovy a pohybových aktivit), který byl vytvořen syntézou dat sledovaných charakteristik škol.

Dále uvedená zjištění je potřeba vnímat v kontextu řady metodických omezení. Realizované měření tělesné zdatnosti nezjišťovalo kontextové informace, které výkonnost žáků ovlivňují (např. informace o životním stylu žáků a denních pohybových aktivitách, somatické charakteristiky žáků, motivace žáků k pohybu). Představené vztahy je tak potřeba zasadit nejen do rámce této skutečnosti, ale zároveň je nutné se důsledně vyvarovat jejich kauzální interpretace.

A decorative horizontal bar consisting of a long grey rectangle on the left, a large white number '2' with a thin black outline in the center, and a shorter grey rectangle on the right.

2

Přehled zjištění

2 PŘEHLED ZJIŠTĚNÍ

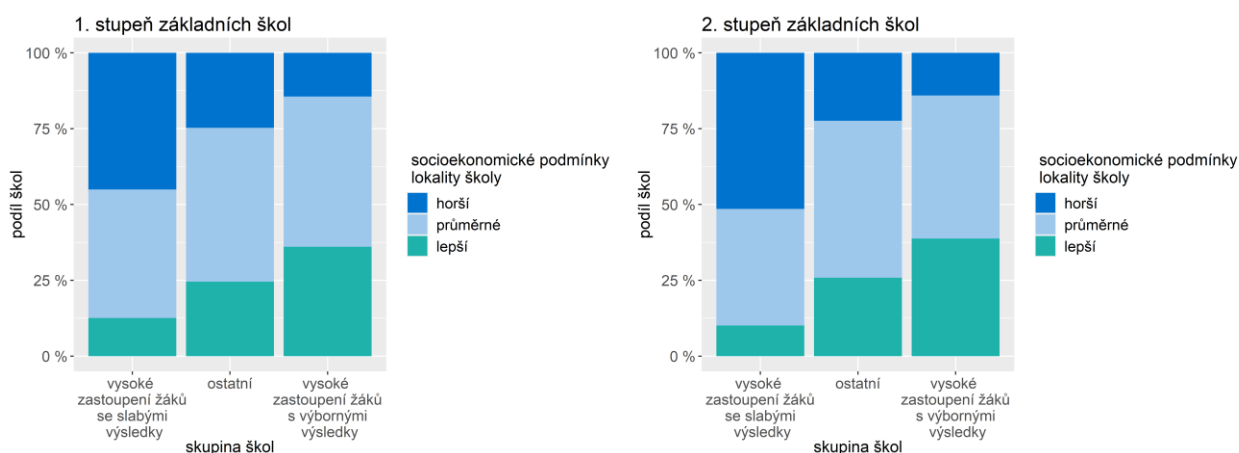
V této kapitole jsou představena zjištění z hodnocení charakteristik podmínek a průběhu realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit ve třech skupinách vymezených škol: (i) školy s vysokým zastoupením žáků se slabými výsledky; (ii) školy s vysokým zastoupením žáků s výbornými výsledky; (iii) ostatní školy.

2.1 Socioekonomické podmínky lokality a obory vzdělání

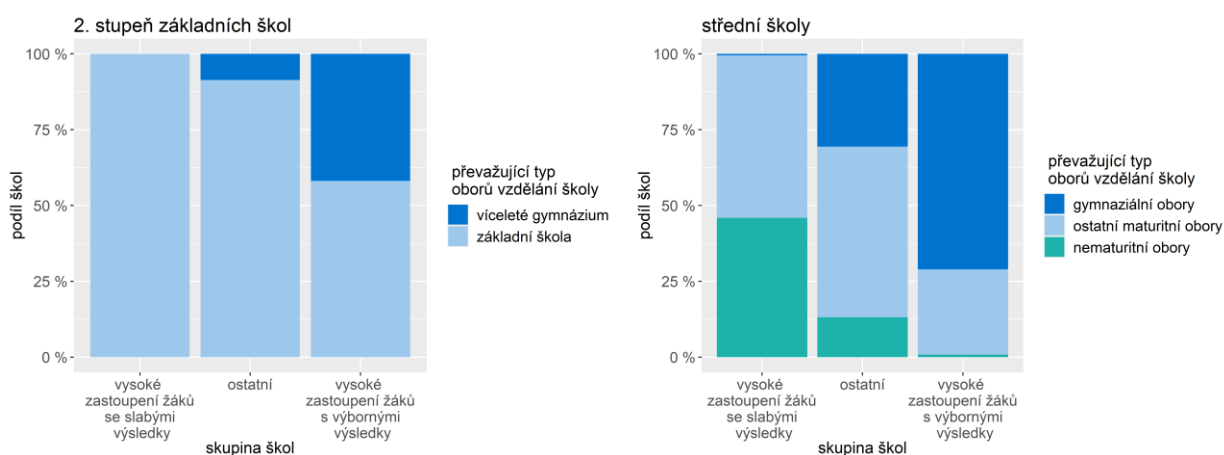
Hodnocení socioekonomických podmínek lokality školy je spojeno s rozdělením škol do tří kategorií. První kategorie zahrnuje čtvrtinu škol s relativně horšími socioekonomickými charakteristikami lokality školy. Do druhé kategorie byla zařazena čtvrtina škol s relativně lepšími socioekonomickými charakteristikami lokality školy. Do třetí kategorie spadají zbývající školy s průměrnými socioekonomickými charakteristikami lokality školy. Pro rozdělení škol do tří kategorií byly využity informace Českého statistického úřadu o obyvatelstvu území ze Sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v roce 2021. Konkrétně bylo hodnocení založeno na informacích o nejvyšším dosaženém vzdělání, o ekonomické aktivitě a zaměstnaní obyvatelstva v území. Posuzována byla jen situace základních škol, neboť při průchodu žáků vzdělávací soustavou se snižuje prostorový soulad místa jejich bydliště a lokalizace školy.

Graf 1 ukazuje, že školy soustřeďující pohybově zdatné žáky se častěji nachází v území s lepšími socioekonomickými charakteristikami obyvatelstva, naopak školy soustřeďující pohybově slabé žáky v lokalitách s horšími socioekonomickými charakteristikami obyvatelstva. Tato zjištění mají úzkou vazbu k oborovému zaměření základního (odpovídajícího 2. stupni základních škol) a středního vzdělávání. Vysoké zastoupení žáků s výbornými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti je častější pro gymnázia, naopak vysoké zastoupení žáků se slabými výsledky pro střední školy s převládající výukou nematuritních (učebních) oborů vzdělání (graf 2). Vztah socioekonomického statusu žáků a úrovně jejich tělesné zdatnosti se na úrovni školy jeví ještě silnější, než je tomu na úrovni lokality.

GRAF 1 | Socioekonomické podmínky lokality školy

GRAF 2 | Převažující typ oborů vzdělání

Pozn.: Převažující typ oborů vzdělání byl stanoven na základě počtu žáků vymezených typů oborů vzdělání.

Pozitivní vztah mezi úrovní tělesné zdatnosti žáků a socioekonomickými podmínkami jejich prostředí, které se promítají také v oboru vzdělání v základním (odpovídajícím 2. stupni základních škol) a středním vzdělávání, bývá spojován s některými souvisejícími mechanismy. Ty mohou zahrnovat:

- příznivé působení rodiny a sociálního okolí na vedení žáků ke zdravému životnímu stylu (včetně stravování) a k pohybu;⁶
- snazší finanční a fyzickou dostupnost organizovaného sportu (např. kroužky, sportovní kluby);
- motivaci k dosahování výborných výsledků ve školním prostředí.

Realizované šetření sice neumožňuje bližší hodnocení síly uvedených mechanismů, nicméně strategie zaměřující se na zvyšování pohybové zdatnosti žáků ze socioekonomicky méně příznivého prostředí by měly jejich možné působení mít na paměti.

2.2 Prostorové a materiální podmínky škol

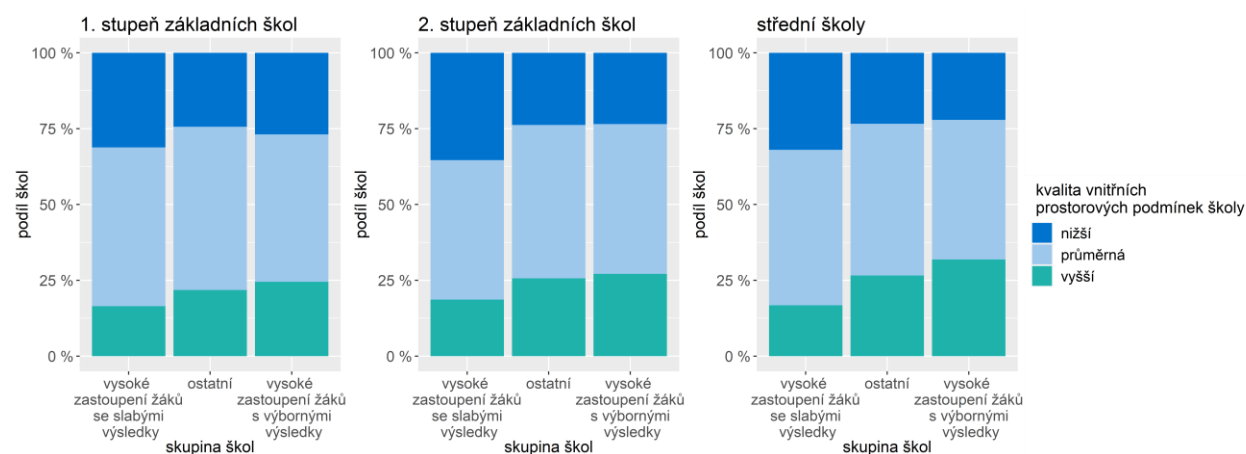
Prostorové a materiální podmínky škol pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit byly posuzovány prostřednictvím tří charakteristik:

- prostorové podmínky škol pro možnost bezproblémové realizace širokého spektra vnitřních pohybových aktivit;
- prostorové podmínky škol pro možnost bezproblémové realizace širokého spektra venkovních pohybových aktivit;
- materiální podmínky škol ve vazbě na jejich vybavení potřebnými pomůckami a nářadím.

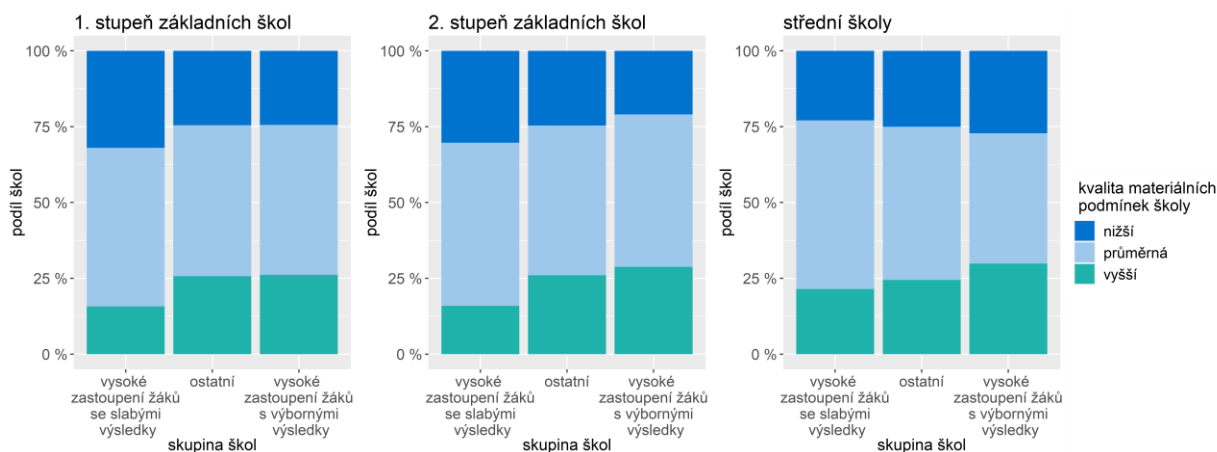
Školy byly opětovně rozděleny do tří kategorií. První kategorie zahrnuje přibližně čtvrtinu škol s vyšší kvalitou prostorových a materiálních podmínek pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit. Druhá kategorie je tvořena přibližně čtvrtinou škol s nižší kvalitou prostorových a materiálních podmínek pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit. Do třetí kategorie pak spadá zbývající polovina škol s průměrnou kvalitou prostorových a materiálních podmínek pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit.

Graf 3 ukazuje, že základní i střední školy soustřeďující pohybově zdatné žáky jsou o něco častěji zařazeny do kategorie škol s vyšší kvalitou vnitřních prostorových podmínek pro realizaci tělesné výchovy a pohybových aktivit. Opačné zjištění lze zaznamenat v případě skupiny základních a středních škol soustřeďující pohybově slabé žáky. Rozdíly mezi jednotlivými skupinami základních a středních škol jsou však poměrně malé (graf 3). Obdobná zjištění (s jednou výjimkou) lze zaznamenat také pro hodnocení kvality prostorových podmínek základních a středních škol pro venkovní pohybové aktivity, respektive pro hodnocení kvality materiálních podmínek škol pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit (graf 4).

GRAF 3 | Kvalita vnitřních prostorových podmínek škol vůči šíři možných pohybových aktivit

⁶ Postoj rodiny a sociálního okolí ke zdravému životnímu stylu a stravování dětí se může projevovat také v jejich tělesných predispozicích k pohybovým aktivitám.

GRAF 4 | Kvalita materiálních podmínek škol pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit

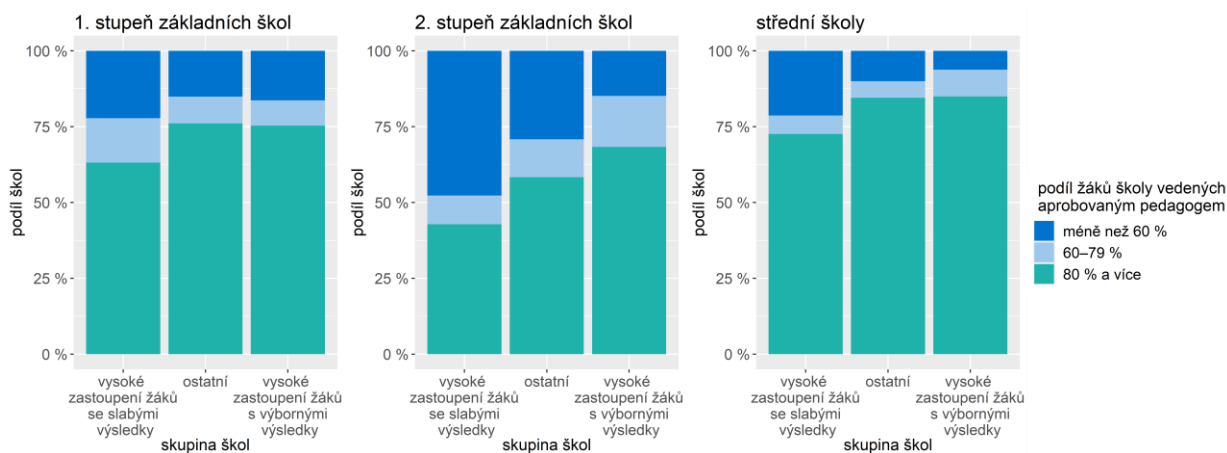
2.3 Personální podmínky škol

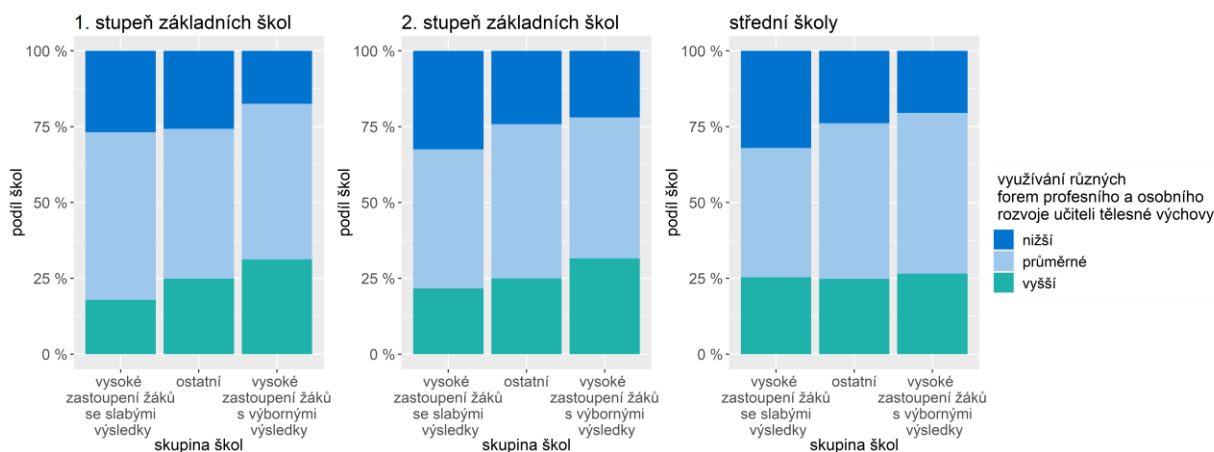
Personální podmínky škol pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit byly posuzovány prostřednictvím dvou charakteristik:

- aprobovanosti tělesné výchovy definované jako podíl žáků školy, kteří jsou v hodinách tělesné výchovy vedeni aprobovaným učitelem – rozlišení tří kategorií škol: (i) méně než 60 % žáků, (ii) 60–79 % žáků, (iii) 80 % žáků a více;
- přístupu učitelů tělesné výchovy k využívání různých forem profesního a osobního rozvoje (např. účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, samostudium, konzultace s kolegy, působení v pozici sportovního trenéra, aktivně vyvíjená sportovní aktivita apod.).

V případě druhé z uvedených charakteristik byly školy rozděleny do tří kategorií. První kategorie zahrnuje přibližně čtvrtinu škol s vyšším využíváním různých forem profesního a osobního rozvoje učitelů tělesné výchovy. Druhá kategorie je tvořena přibližně čtvrtinou škol s nižším využíváním různých forem profesního a osobního rozvoje učitelů tělesné výchovy. Do třetí kategorie pak spadá zbývající polovina škol s průměrným využíváním různých forem profesního a osobního rozvoje učitelů tělesné výchovy.

Graf 5 ukazuje, že školy soustřeďující pohybově slabé žáky jsou charakteristické tím, že vyšší podíl žáků je v hodinách tělesné výchovy veden neaprobovaným učitelem. Markantní je tato skutečnost především na 2. stupni základních škol, v případě 1. stupně základních škol a středních škol jsou rozdíly mezi definovanými skupinami škol méně zřetelné. Pozorovat lze také o něco častější zařazení škol soustřeďujících pohybově zdatné žáky do kategorie škol, jejichž učitelé více využívají různorodých forem profesního a osobního rozvoje, opačný vztah platí pro školy soustřeďující pohybově slabé žáky (graf 6). Opakuje se poznatek o malých rozdílech mezi třemi vymezenými skupinami škol.

GRAF 5 | Podíl žáků školy, kteří jsou v hodinách tělesné výchovy vedeni aprobovaných pedagogem

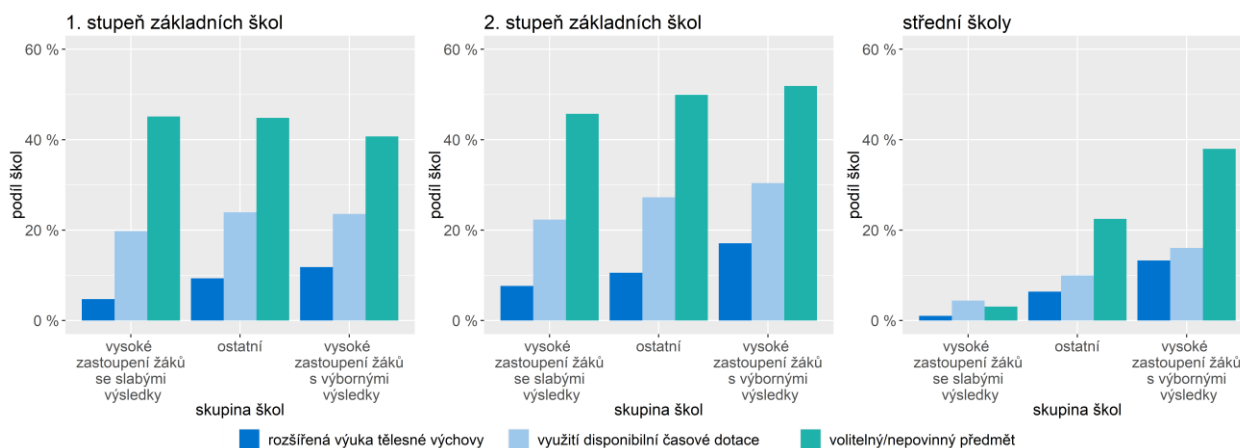
GRAF 6 | Využívání různých forem profesního a osobního rozvoje učiteli tělesné výchovy

2.4 Podpora tělesné výchovy v rámci pravidelné výuky ve školách

Podpora tělesné výchovy v rámci pravidelné výuky ve školách byla hodnocena prostřednictvím tří ukazatelů:

- rozšiřující výuka tělesné výchovy v případě alespoň některých tříd;
- využití disponibilní časové dotace v rozvrhu hodin pro posílení tělesné výchovy;
- nabídky volitelného nebo nepovinného předmětu se vztahem k tělesné výchově.

V grafu 7 se opakují již uvedená zjištění k hodnoceným charakteristikám škol. Pro základní i střední školy, které soustřeďují pohybově zdatné žáky, jsou (s jednou výjimkou) o něco častěji charakteristické všechny tři nástroje k podpoře tělesné výchovy v rámci pravidelné výuky ve školách. Naopak školy soustřeďující pohybově slabé žáky využívají o něco méně často rozšiřující výuku tělesné výchovy, alokaci disponibilní časové dotace pro posílení tělesné výchovy i nabídku volitelného či nepovinného předmětu se vztahem k tělesné výchově. Nejvíce markantní jsou rozdíly v případě středních škol.

GRAF 7 | Podpora tělesné výchovy v rámci pravidelné výuky ve školách

2.5 Podpora pohybových aktivit ve školách mimo pravidelnou výuku

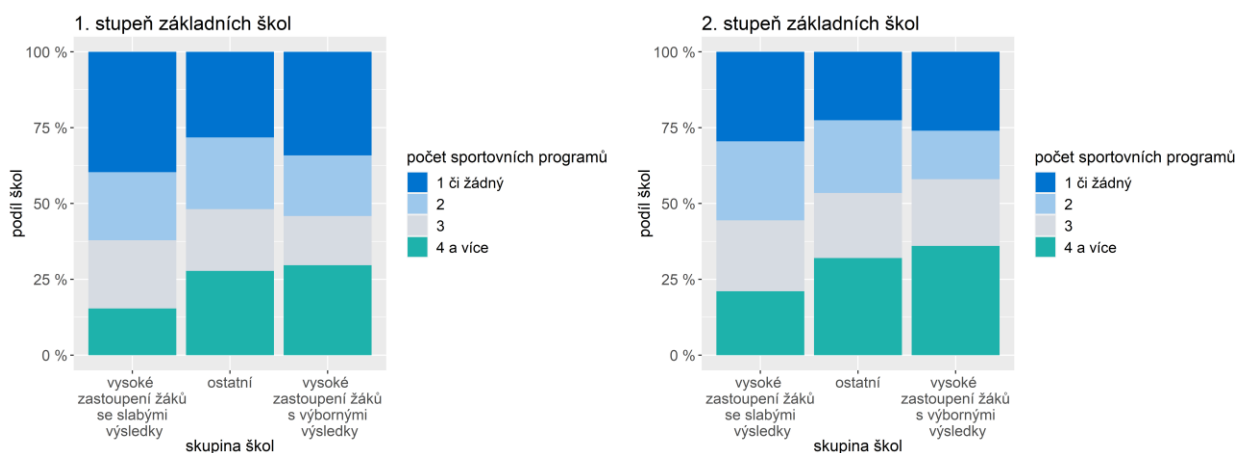
Podpora pohybových aktivit ve školách mimo pravidelnou výuku byla hodnocena prostřednictvím pěti ukazatelů:

- počtu sportovních programů (např. Olympijský víceboj, Sportuj ve škole, Hodina pohybu navíc, Odznak všestrannosti, McDonald's Cup a další), do nichž se školy aktivně zapojují (pouze 1. a 2. stupeň základních škol), s rozlišením čtyř kategorií škol: (i) jeden či žádný sportovní program; (ii) dva sportovní programy; (iii) tři sportovní programy; (iv) čtyři a více sportovních programů;
- nabídky zájmových sportovních kroužků (pouze 1. a 2. stupeň základních škol);
- účasti žáků ve sportovních či pohybově založených soutěžích;

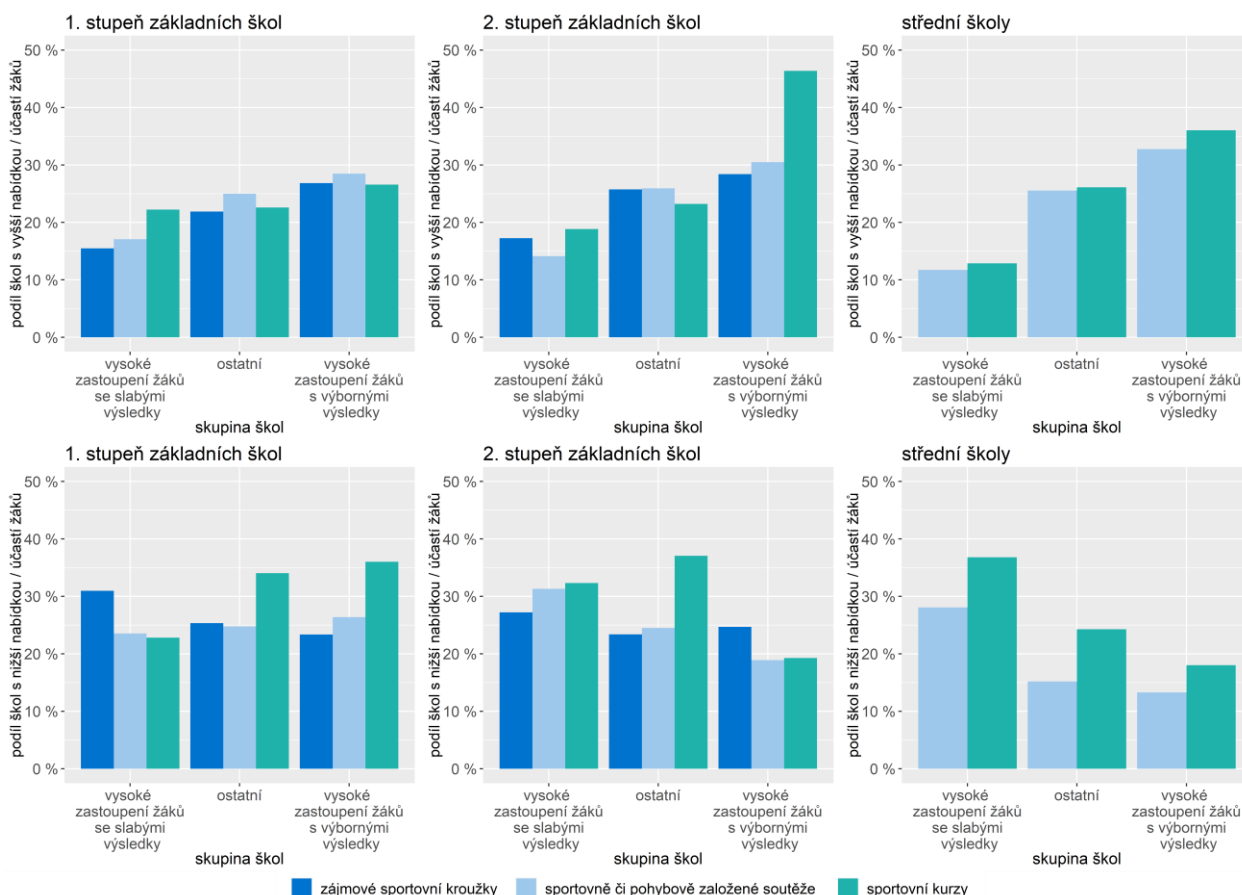
- nabídky sportovních kurzů;
- počtu typů se školou spolupracujících externích partnerů v oblasti tělesné výchovy a pohybových aktivit s rozlišením čtyř kategorií škol: (i) 0 až 2 typů partnerů; (ii) 3 typy partnerů; (iii) 4 typy partnerů; (iv) 5 a více typů partnerů.

Ukazatele, které se vztahují k zájmovým sportovním kroužkům, ke sportovním či pohybově založeným soutěžím a ke sportovním kurzům, byly využity pro rozdělení škol do tří kategorií. První kategorie zahrnuje školy s vyšší nabídkou zájmových sportovních kroužků a sportovních kurzů, respektive s vyšší účastí žáků na sportovním či pohybově založených soutěžích. Druhá kategorie je tvořena školami s nižší nabídkou zájmových sportovních kroužků a sportovních kurzů, respektive s nižší účastí žáků na sportovním či pohybově založených soutěžích. Do třetí kategorie pak spadají ostatní školy.

GRAF 8 | Počet sportovních programů, do nichž se školy aktivně zapojují

GRAF 9 | Podpora pohybových aktivit ve školách mimo pravidelnou výuku – zájmové sportovní kroužky, sportovní či pohybově založené soutěže, sportovní kurzy

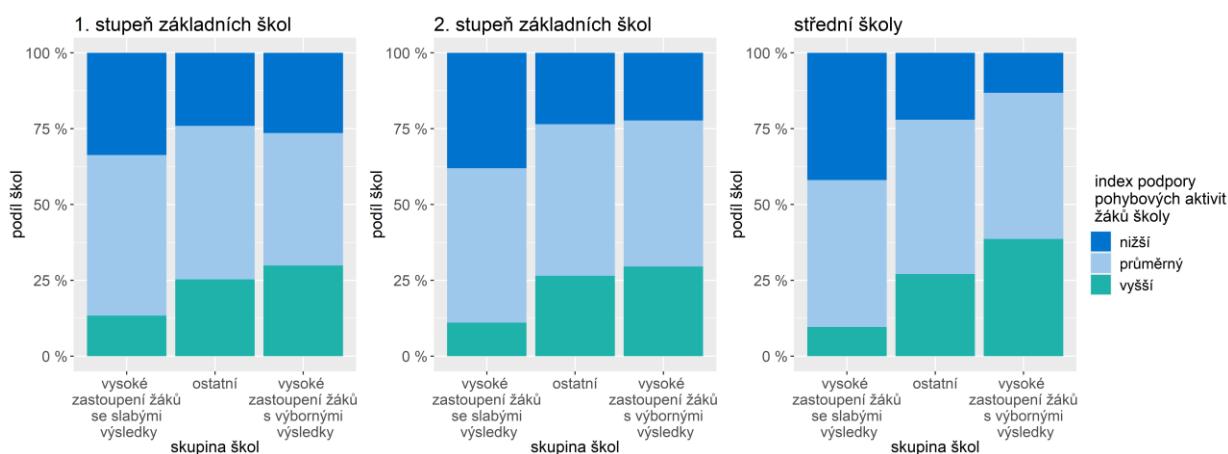
Také pro různé formy podpory pohybových aktivit mimo pravidelnou výuku ve školách platí, že základní i střední školy, které soustřeďují pohybově zdatné žáky, jsou častěji zařazeny do vyšší kategorie hodnocených ukazatelů. Tyto školy jsou o něco častěji zapojeny do vyššího počtu sportovních programů (graf 8) a o něco častěji jsou charakteristické vyšší nabídkou zájmových sportovních kroužků a sportovních kurzů, vyšší účastí žáků škol ve sportovních či pohybově založených soutěžích (graf 9) a širší spoluprací s partnery v oblasti tělesné výchovy a pohybových aktivit. Naopak základní i střední školy, které soustřeďují pohybově slabé žáky, jsou (s určitými výjimkami na 1. stupni základních škol) častěji zařazeny do nižší kategorie hodnocených ukazatelů.

2.6 Celková podpora tělesné výchovy a pohybových aktivit žáků

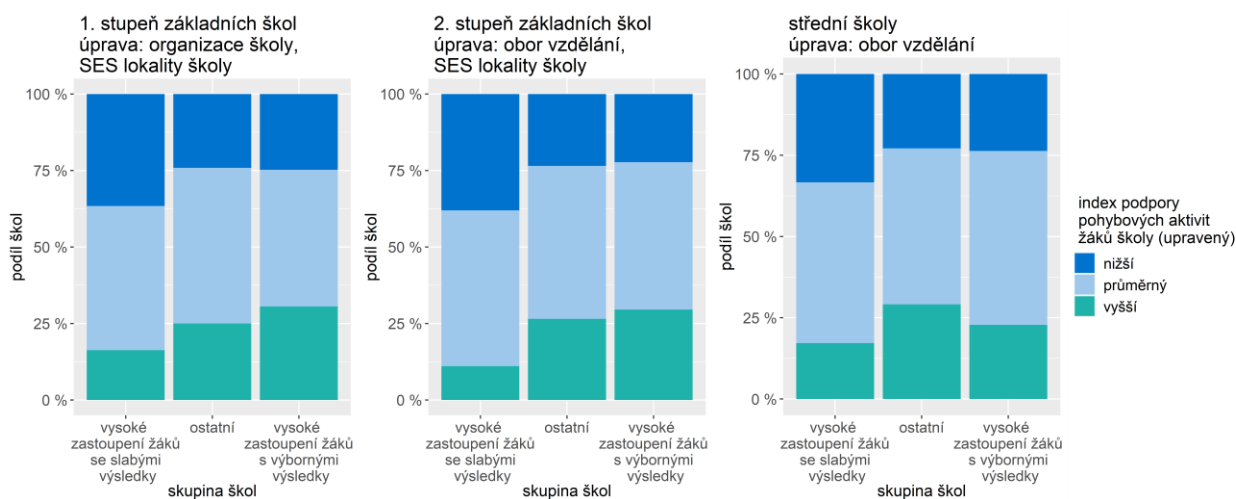
V hodnocení vybraných charakteristik podmínek a průběhu realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit v základních a středních školách byl zaznamenán opakující se poznatek, kdy školy soustřeďující pohybově zdatné žáky jsou o něco častěji zařazeny v kategoriích vyšší kvalitativní úrovně sledovaných charakteristik. Rozdíly mezi vymezenými skupinami škol však jsou poměrně malé. I v tomto kontextu je jistě zajímavá otázka, zda školy soustřeďující pohybově zdatné žáky jsou častěji zařazeny v kategorii vyšší kvalitativní úrovně podpory pohybových aktivit žáků stanovené prostřednictvím indexu, který bere do úvahy společné působení sledovaných charakteristik.

Pro zodpovězení uvedené otázky byly školy opětovně rozděleny do tří kategorií. První kategorie zahrnuje přibližně čtvrtinu škol s vyšší celkovou podporou pohybových aktivit žáků školy. Druhá kategorie je tvořena přibližně čtvrtinou škol s nižší celkovou podporou pohybových aktivit žáků školy. Do třetí kategorie pak spadá zbývající polovina škol s průměrnou celkovou podporou pohybových aktivit žáků školy. Pro kontrolu vlivu některých kontextových charakteristik škol (socioekonomické podmínky lokality školy, převažující typ oborů vzdělání, organizovanost školy s rozlišením úplných a neúplných základních škol) byla rovněž aplikována analogická kategorizace pro explicitně vymezené straty škol podle kombinace hodnot uvedených kontextových charakteristik.

GRAF 10 | Index podpory pohybových aktivit žáků školy

GRAF 11 | Index podpory pohybových aktivit žáků školy – úprava pro kontextové charakteristiky škol

Graf 10 potvrzuje, že školy soustřeďující pohybově zdatné žáky jsou častěji zařazeny do kategorie vyšší celkové podpory pohybových aktivit žáků školy. Naopak školy soustřeďující pohybově slabé žáky jsou častěji zařazeny do kategorie nižší celkové podpory pohybových aktivit žáků školy. Rozdíly mezi oběma skupinami škol zůstávají poměrně malé, nejvýraznější odlišnosti lze zaznamenat v případě středních škol. Zde se ukazuje význam převažujícího typu oborů vzdělání, kdy žáci gymnázií dosáhli zřetelně lepších výsledků v hodnocení tělesné zdatnosti než žáci středních škol s převažující výukou maturitních a především nematuritních (učebních) oborů vzdělání a zároveň jsou častěji zařazeni do kategorie vyšší celkové podpory pohybových aktivit žáků školy. Při zohlednění typu oborů vzdělání lze zaznamenat menší rozdíly mezi třemi skupinami středních škol, které byly vymezeny na základě výsledků žáků v hodnocení jejich tělesné zdatnosti při explicitním zohlednění této kontextové charakteristiky (graf 11). V případě základních škol zůstávají zjištění obdobná i při zohlednění dalších kontextových charakteristik škol – socioekonomické podmínky lokality školy, převažující typ oborů vzdělání a podoba organizace základní školy (graf 11).

3

Závěr

3 ZÁVĚR

V sekundární analýze byly primárně hodnoceny vybrané charakteristiky škol, které soustřeďují pohybově zdatné žáky na jedné straně a pohybově slabé žáky na straně druhé. Sledované charakteristiky se vztahovaly k podmínkám a průběhu realizace tělesné výchovy a pohybových aktivit na 1. a 2. stupni základních škol a na středních školách. Ukazuje se, že školy s vysokým zastoupením žáků s výbornými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti byly o něco častěji zastoupeny v kategoriích vyšší kvalitativní úrovně sledovaných charakteristik škol (tabulka 3). Naopak školy s vysokým zastoupením žáků se slabými výsledky v hodnocení tělesné zdatnosti byly o něco častěji zastoupeny v kategoriích nižší kvalitativní úrovně sledovaných charakteristik škol (tabulka 3). Pozorované rozdíly jsou však poměrně malé. Dosahování vyšší kvality sledovaných charakteristik podmínek a průběhu realizace tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit ve školách je tedy potřeba vnímat pozitivně, a to především v kontextu teoreticky opodstatněných mechanismů působení dílčího faktoru na pohybovou aktivitu žáků (např. vztah kvality prostorových podmínek a motivace žáků k pohybu), zároveň však nelze význam izolovaně pojímaných faktorů přeceňovat.

TABULKA 3 | Charakteristiky škol soustřeďujících pohybově zdatné žáky, respektive pohybově slabé žáky

Školy soustřeďující pohybově zdatné žáky	Školy soustřeďující pohybově slabé žáky
O něco častější zařazení mezi školy s vyšší kvalitou prostorových podmínek pro realizaci vnitřních a vnějších pohybových aktivit	O něco častější zařazení mezi školy s nižší kvalitou prostorových podmínek pro realizaci vnitřních a vnějších pohybových aktivit
O něco častější zařazení mezi školy s vyšší kvalitou materiálních podmínek pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit	O něco častější zařazení mezi školy s nižší kvalitou materiálních podmínek pro realizaci tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit
Vyšší podíl žáků v hodinách tělesné výchovy vedený aprobovaným učitelem	Vyšší podíl žáků (především na 2. stupni základních škol) vedený v hodinách tělesné výchovy neaprobovaným učitelem
O něco častější zařazení mezi školy, jejichž učitelé více využívají různorodé formy profesního a osobního rozvoje	O něco častější zařazení mezi školy, jejichž učitelé méně využívají různorodé formy profesního a osobního rozvoje
O něco častější využití rozšiřující výuky tělesné výchovy, alokace disponibilní časové dotace pro posílení tělesné výchovy a nabídky volitelného či nepovinného předmětu se vztahem k tělesné výchově	O něco méně časté využití rozšiřující výuky tělesné výchovy, alokace disponibilní časové dotace pro posílení tělesné výchovy a nabídky volitelného či nepovinného předmětu se vztahem k tělesné výchově
O něco častější zapojení do vyššího počtu sportovních programů a vyšší nabídka zájmových sportovních kroužků a sportovních kurzů	O něco méně časté zapojení do sportovních programů a nižší nabídka zájmových sportovních kroužků a sportovních kurzů
O něco vyšší účast žáků škol ve sportovních či pohybově založených soutěžích a širší spolupráce s partnery v oblasti tělesné výchovy a pohybových aktivit	O něco vyšší účast žáků ve sportovních či pohybově založených soutěžích a spíše omezená spolupráce s partnery v oblasti tělesné výchovy a pohybových aktivit

Komplexně pojaté hodnocení sledovaných charakteristik podmínek a průběhu tělesné výchovy a dalších pohybových aktivit opakuje poznatek, že školy soustřeďující pohybově zdatné žáky se častěji vyznačují vyšší kvalitou celkové podpory pohybových aktivit. Naopak školy soustřeďující pohybově slabé žáky byly více charakteristické nižší kvalitou celkové podpory pohybových aktivit. Tato zjištění přitom zůstávají relevantní také při zohlednění faktorů charakterizujících socioekonomické podmínky lokality školy, převažující typ oborů vzdělání či organizovanost základní školy. Tato skutečnost potvrzuje přínosnost koncepčního přístupu k podpoře pohybových aktivit, který usiluje o využití provázaných výhod vyplývajících z vysoké kvality více faktorů ovlivňujících úroveň realizace tělesné výchovy a pohybových aktivit ve školách (viz také tabulka 3). Jako metodická pomůcka a příklad inspirací v tomto duchu slouží koncept aktivní školy představený v metodickém doporučení České školní inspekce.⁷

Relevanci uvedených závěrů lze dát do kontextu také se zjištěními, že školy soustřeďující pohybově zdatné žáky jsou častěji umístěny v lokalitách vykazujících lepší socioekonomické charakteristiky obyvatelstva. Vedle toho se častěji jedná o gymnázia a naopak méně často o střední školy s převažující výukou nematuritních oborů vzdělání, tj. i zde se zjevně projevují socioekonomické aspekty vzdělávání. Socioekonomické podmínky rodinného a sociálního prostředí žáků přitom jsou spojovány s důležitými mechanismy vztahujícími se k jejich tělesné zdatnosti (např. životní styl žáků, motivace k pohybu, dostupnost organizovaného sportu a pohybových aktivit), které nebyly explicitně kontrolovány v realizovaném šetření. S vědomím těchto zjištění dále narůstá důležitost aktivního přístupu škol k podpoře pohybových aktivit žáků pocházejících z méně příznivého socioekonomického prostředí.

⁷ ČŠI (2023). *Aktivní škola. Inspirace pro podporu pohybových aktivit žáků. Metodické doporučení*. Praha: Česká školní inspekce.

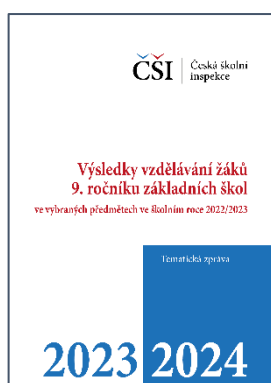
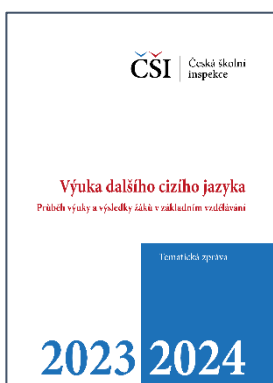
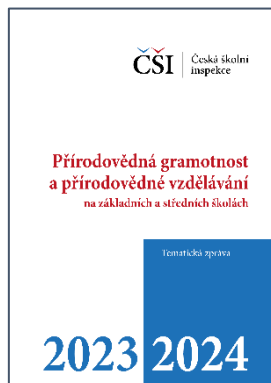
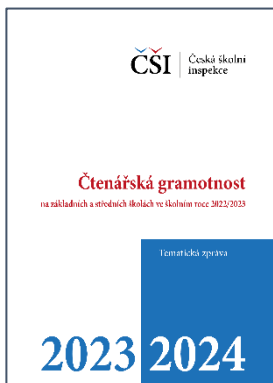
A large, hollow outline of the uppercase letter 'P' is positioned on the right side of the page. It is centered vertically relative to the horizontal bars above it. The letter is white with a thin black outline.Two thick, solid gray horizontal bars are located at the top of the page. The first bar starts from the left edge and ends just before the letter 'P'. The second bar starts just after the letter 'P' and extends to the right edge. They are parallel and have the same height and thickness.

Příloha

PŘÍLOHA | Analýzy a publikace České školní inspekce

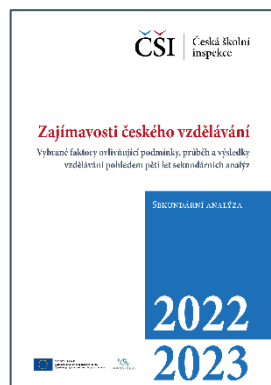
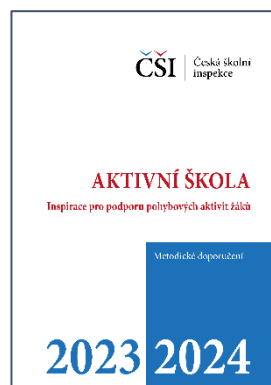
Tematické zprávy

Tematické zprávy nabízejí pohled na kvalitu a efektivitu vzdělávání ve vybraných tématech, která jsou předmětem sledování a hodnocení ze strany České školní inspekce. Také tyto výstupy poskytují zcela zásadní soubor zjištění, dat, závěrů a doporučení využitelných při přijímání opatření směrem k podpoře vzdělávání v České republice.

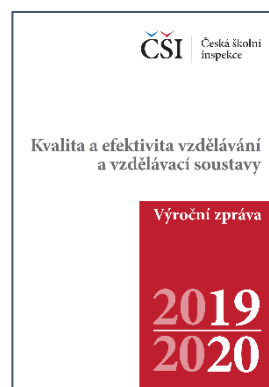
Další výstupy

Česká školní inspekce připravuje a zveřejňuje také další výstupy analytického či metodického charakteru, z nichž některé jsou využitelné i přímo jednotlivými školami a školskými zařízeními.

Výroční zprávy

Výroční zprávy České školní inspekce každoročně poskytují komplexní výpověď o kvalitě a efektivitě vzdělávání a vzdělávací soustavy České republiky za příslušný školní rok a jsou důležitým zdrojem informací pro řízení vzdělávání a nastavování podpory pro školy a školská zařízení.

Sledujte výstupy České školní inspekce na Facebooku, platformě X a YouTube

ANALÝZY | DATA | PUBLIKACE

ČŠI Česká školní inspekce

Česká školní inspekce - Analýzy, data, publikace

@CSInspekce

Česká školní inspekce je správním úřadem ČR provádějícím hodnocení a kontrolu kvality a efektivitu vzdělávání.

The screenshot shows the YouTube channel page for 'Česká školní inspekce'. The channel name is at the top, followed by navigation tabs: DOMOVSKÁ STRÁNKA, VIDEA, PLAYLISTY, KANÁLY, and INFORMACE. A search icon is also present. The main video featured is 'České školství v mapách', which has 1,161 views and was uploaded 5 months ago. The video description includes: 'Prostorová analýza podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání. Charakteristiky českých vzdělávacích dat na úrovni okresů. Množství dosud nezveřejněných dat a informací v podobě přehledných kartogramů. Zaměření na mateřské, základní i střední školy.'

Informační a metodické weby

www.csicr.cz

ČSI Česká školní inspekce

KARIÉRA | VEŘEJNÉ ZAKÁZKY | OTEVŘENÝ ÚŘAD | INFORMAČNÍ SYSTÉMY | KONTAKTY

Základní informace

Registr inspekčních zpráv

Dokumenty

Metodický portál

Vzdělávání v datech

Aktuality

www.kvalitniskola.cz

ČSI Česká školní inspekce

Vlastní hodnocení

Nástroje pro vlastní hodnocení

Kritéria hodnocení

Externí hodnocení

Náměty a inspirace

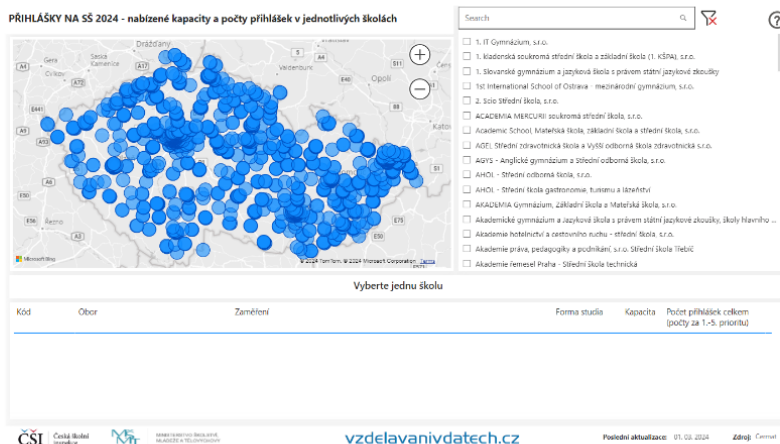

Česká školní inspekce na základě **svých zjištění a závěrů** z různých typů národních i mezinárodních **hodnotících aktivit** připravuje a k dalšímu využití **zprístupňuje relevantní data** a informace o vzdělávání v České republice. Ve svých výstupech usiluje o **pohled na vzdělávací témata** optikou situace v **jednotlivých územích**, a to v **širším kontextu vzdělávacích souvislostí** a faktorů, které vzdělávání ovlivňují. **Cílem** České školní inspekce je nabídnout veřejnosti zajímavý **nástroj využitelný při podpoře vzdělávání** v České republice a při snahách o kontinuální **zvyšování jeho kvality a efektivity** ve vztahu ke všem relevantním **souvislostem**.

Platforma vzdelavani.vdatech.cz je koncipována jako **celoresortní nástroj** pro prezentaci **důležitých vizualizovaných dat** a zjištění různého charakteru, kterými **resort školství, mládeže a tělovýchovy disponuje**. Postupně tak vedle dat a zjištění České školní inspekce budou v **mapách přibývat další vizualizovaná data** a zjištění pocházející jak ze **zdrojů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**, tak ze zdrojů **dalších organizací** v jeho působnosti.

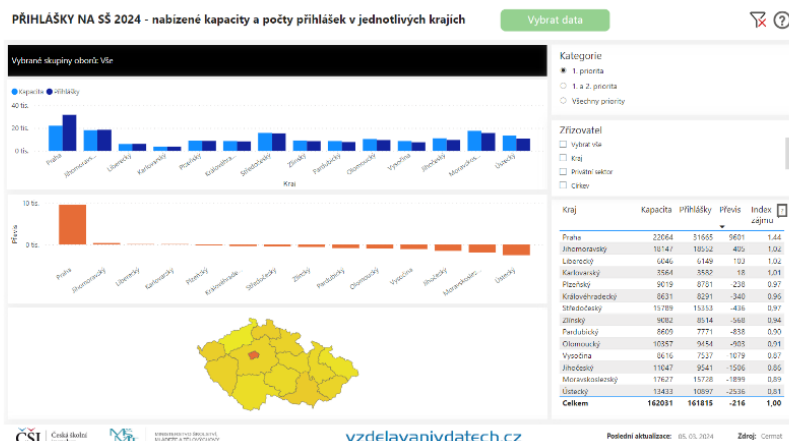
NOVĚ PŘIHLÁŠKY NA SŠ 2024 - nabízené kapacity a počty přihlásek v jednotlivých školách

Změna ve způsobu podávání přihlásek na střední školy v roce 2024 spojená s možností podávat přihlášky elektronicky prostřednictvím systému DIPsy (CERMAT) umožňuje prezentaci vybraných dat a informací týkajících se podaných přihlásek pomocí různých vizualizací. Zde je možné seznámit se s **nabízenou kapacitou jednotlivých oborů konkrétní střední školy v porovnání s počtem přihlásek**, které byly uchazeči podány.

NOVĚ PŘIHLÁŠKY NA SŠ 2024 - nabízené kapacity a počty přihlásek v jednotlivých krajích

Zajímavý pohled na **počty podaných přihlásek** s ohledem na **kapacity oborů středních škol** nabízí zobrazení **za jednotlivé kraje**. Skupiny oborů středního vzdělávání jsou zde propojeny s nabízenými kapacitami a ty jsou porovnávány s počty přihlásek podaných do těchto oborů. I v této části je samozřejmě možné využívat filtrace, např. podle prioritizace oborů uchazečů, která je rovněž novinkou v rámci přijímacího řízení.

Kompletní zdrojová data k této tematické, zpracovaná v přehledném formátu a umožňující snadné filtrování výběrů dle vlastních kritérií, naleznete v následujícím [souboru](#). Současně je možné pro analytickou činnost využít i některé další předpřipravené [datové sestavy](#).

www.csicr.cz